

Αραγονάκι ακρωσική, είνετρα βέως εκπομπή της Δι' ακρωσική με είνε-
καυρή Ραδιοφωνική σκηνή: με τίσο: Απομονών είνε παρμόν, γραβήνι
από πεί επιδότησι: Εστί Δύρα φθορούε.....
..... Δύρα φθορούε.....

Ο.- Παῖξε, γλυκειά μου λύρα, νά ζυπνήσης ἀναμνήσεις τόσες, ν' ἀκουστή
λυπητερά ὁ ἦχος σου ὁ μακρόσυρτος. Λύρα μου ὀμορφη, μέ τήν πανέρ-
χαιη προέλευση καί μελωδία σου. Ἄκομα καί ἡ χαρούμενη λαλιά σου
ἔχει κι' αὐτή κάποιο παράπονο. Ναι. Γιατί ἦσουν ὁ ἀχώριστος σύντρο-
φος τῶν σιλαβωμένων, αἰώνιο ὄχοι μῆτρους, Ἑλληνο-σποντίων.

..... Λύρα στεματᾶ.....

Μέσα στή σκοτεινή ἀτμόσφαιρα, στήν τρομοκρατία καί εὐθαρσία
τοῦ Εἰένου Δυνάστη, ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνικός Λαός τοῦ Πόντου ζοῦσε
μόνο μέ τήν ἐλπίδα, μέ τήν ἠθική του Ἀντίσταση. Καρτεροῦσε πάντα
τήν Ἀνάστασή του. Καρτερία, ὑπομονή, καί ἡ ἡμέρα τοῦ Αὐτρωμοῦ δέν
θά ἀργοῦσε νά φανῆ.

Εγγ.- Καλομένα, γιατί εἶσαι ἀέτω ἄμον στεναχωρεμέντσα;

Γ.- Τερῶ ρίζα μ' ἀντίκρυ τά ρημαγμένα παλάτια καί τ' ἔρημα τέ Κάστρα
τῆ Τραπεζούντας, τά παλάτια " τοῦ βασιλέα " καί.....

Εγγ.- Τίνος βασιλεία; Ντό παλάτια καί ντί Κάστρα;

Γ.- " Εεε... ρίζα μ', ντό νά λέγω σε :... "

Εγγ.- Ἐγώ Καλομένα, θέλω νά λές με παραμύθια. Ἐξέρτω πόσον ἀγαπῶ τά
παραμύθια; Πέ με παραμύθια, πολλά παρακαλῶ σε.

Γ.- Ἀπράνον πᾶ ντό εἶπα σε ἄμον παραμύθια ὁμοιάζνε. Ἐγένταν παρα-
μύθια. Ἐ... Ἀκριτάντ', π' ἐφύλατνετεν τήν Πατρίδα, μαῦρ βασιλιάντ,
τῶν Κομνηνῶν τό Γένος, ποῦ εἴστεν;

Εγγ.- Ἐσιάλωσες, Καλομένα, τό παραμύθ'; Οἱ Ἀκριτάντ' ποῖος εἶν'; Ντό
εἶν' Ἀκριτάντ';

Γ.- Σά παλαιά τά χρόνια, ἀοῦτα ὄλια τά χωρία μου ἔταν σό Κράτος τῆ
Ρωμανίας, σῆ Πόλης τό Κράτος. Τρανοί βασιλιάντ' ἐβασίλευαν, ὁ Τσι-
μισιῆς καί ἄλλ' ^{καί ἄλλ'} καί ἀφ' σά μακρά, ἀφ' σήν Ἀσίαν μερέαν, ἐντοῦναν
κι' ἔρχουνταν πολλοί Σαρακενοί, πολλοί.

Εγγ.- Κι' ἀτοῖν οἱ Σαρακενοί ἔτρωγαν μικρά παιδιά;

Γ.- "Οχι. 'Επάτναν τά χωρία μου, ἔρπαζαν ἴντιναν εὔρηκαν καί ἔδε-
βῆναν πλάν', ἐπέγναν σ' ἐκεινέτερα τά χωρία. Οἱ 'Ακριτάντ' τίναν
εἶπα σε ἔταν τ' ἐμετέρ'. Δυνατά παλληκάρια, ἐκυνήγεσαν τοί Σαρα-
κενοῦς, ἐντούναν ἀτ' ^{κι} ἐρίαζαν *τά καὶ σφραμαὶ ἀσχιεῖας ἔμου.*

Εγγ.- ~~ἀτ' ἐρίαζαν~~ τ' 'Ακριτάντας, Καλομάννα; "Υστερα;

Γ.- Τά χρόνια ἔδεβῆναν καί τ' ἐμετέρ' οἱ Ρωμαῖοι πολλά ὑποφέρναν.
Οἱ Σαρακενοί ἔσαν πολλοί. 'Εντούναν κι' ἔδεβῆναν τά συνόρια,
ἐπάτναν τά ἐκκλησίας, τά εἰκόνας, ἐποῖναν πολλά κακά. "Αμαν οἱ
Ρωμαῖοι τήν ἐλπίδαν κι' ἔκοφταν. 'Επαραικάλναν τό θεόν νά γλυ-
τών' ἀτ' ^{κι}, νά ἐβγάλ' ἀτ' *αὐτὰ ἀπὸ τὰ ἄσχημα μουν. Τρανόν καὶ ἔ-*
θλῶδω σόν κόσμον.

Εγγ.- "Υστερα Καλομάννα;

Γ.- 'Υπομονήν ἐποῖναν οἱ Ρωμαῖοι. 'Επερμέναν ⁴ ~~ἐναν~~ Λαμπρήν, ~~ἐναν~~
⁴ ~~ἐναν~~ 'Ανάστασιν. ~~Τὸ θεόν ἐπέμεινε ἐν τῷ κόσμῳ.~~ "Ενας τρενός
βασιλέας, ἀτότε, ἔρθεν ἀδά σὴν Τραπεζούνταν. 'Εποῖκεν πολλά
στρατόν καί ἔστεσεν δυνατόν βασιλείον. Κομνηνέ ἔλεγαν ἀτον.
'Ο θεόν ἐδέκεν ὑπομονήν καί ἔρθεν ἡ Λαμπρή καί τό Χριστός
'Ανέστη. 'Εδέβαν κι' ἄλλα χρόνια. Πολλοί βασιλιάντ' ἐβασίλεφαν
ἀδά σὴν Τραπεζούνταν. "Αμαν ζάν τό κακόν ἐφάνθεν. "Αλλο ἔθνος
ἀτώρα ἐντῶκεν καί ἐπρέμσευ τοί Κομνηνοῦς. Οἱ ἀτορισνοί, οἱ
ἀλλόγλωσσοι.

Εγγ.- Καί οἱ Ρωμαῖοι, οἱ "Ελλενοί ^{τιναν λές} ~~ἀπὸ τῶν ἑσπερίων~~, ὕστερα ντό
ἐποῖκαν;

Γ.- 'Υπομονήν, ὑπομονήν ἐποῖναν καί ἐπερμέναν.

Εγγ.- Τίταν ἐπερμέναν;

Γ.- Τήν Λαμπρήν ἐπερμέναν, τήν 'Ανάστασιν.

Εγγ.- Καλομάννα, ποῖον Λαμπρήν; Τό Χριστός 'Ανέστη μέ τά κόκκινα
τ' ὠβά;

Γ.- 'Ατό ἡ Λαμπρή ἔρχουτον πάντα. Οἱ Ρωμαῖοι ἄλλο Λαμπρήν ἐπερ-
μέναν κι' ἄλλο 'Ανάστασιν. 'Επίστευαν σόν Χριστόν κι' ἐπαραικάλ-
ναν ἀτον νά ἀνασταίν' κι' ἐκεινοῦς.

..... Λύρα παίζει .....

Ο.- Καρτερία, ὑπομονή, πίστη. Μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα ἐματεῖωσαν

^{εὐβησαν}

...τίς ἐλπίδες καί τ' ὄνειρα. Οἱ κατακτητές ἐμονιμοποιήθησαν καί λυτρωμός δέν ὑπῆρχε. Ὁ Ἑλληνισμός τοῦ Πόντου, πῆρε κι' αὐτός κάποια μέρα, ἀναγκαστικά, τὸ δρόμο πρὸς τὴ μεγάλη μένα, πρὸς τὴν Ἑλλάδα, τὴν ἀρχικὴ μεγάλη τοῦ Πατρίδα. Καί τόσ' αραμῶδες συνχίεται.
..... Λύρα σβῆνει .....

Εγγ.- Καλομένηνα, γιατί τὸ μάτια σ' εἶν' κλαίμένα;

Γ.- Κί κλαίω ρίζα μ'. Ἐναν μικρόν παράπονον μόνον ἔχω. Τερῶ τὸ πέραν τὰ ρασιὰ, τὰ χωρῖα ντὸ ἀφήνομε καί θά πᾶμε.....

Εγγ.- Ποῦ θά πᾶμε;

Γ.- Θά πᾶμε σὴν Ἑλλάδα. Τὸ παῖδ' ἐκεῖ θά παίρ' μας καί πάει.

Εγγ.- Καλομένηνα, θέλω νά λές με ζᾶν παραμῦθια.

Γ.- Ἄρ ναί. θά λέγω σε τὸ τρανόν τὸ παραμῦθ'. Ἄμον παραμῦθ' κι' ἄμον ἱστορίαν.

Εγγ.- Καλομένηνα, σὴν Ἑλλάδα πᾶ ἐφτάν' Λαμπρήν;

Γ.- Τ' Ἑλλάδας ἢ Λαμπρῆ ἔν ὄλεν τὸ τρανόν. Ἐκεῖ θ' ἐφτάμε Ἀνάστα-
σην, ἐκεῖ Χριστός Ἀνέστη.

Εγγ.- Πότε θά πᾶμε; Ἐξέρτω πόσον ἀγαπῶ τὴν Ἑλλάδα;

Γ.- Ὑπομονήν, πουλόπο μ', ἄφομονήν.

..... Λύρα παίζει .....

Ο.- Καί ἡ θερμὴ ἀγκαλιὰ τῆς Ἑλλάδας δέχτηνε στοργικὰ τὰ ξενητε-
μένα παιδιὰ της, ἀπὸ μεγάλη, ἀπὸ ξενητιά τριῶν χιλιάδων χρόνων.
Καί ἡ ἱστορία, ποῦ μοιάζει μὲ παραμῦθι, πάει νά κλειση. Για πά-
ντα;

..... Λίγα λεπτά παίζει ἡ λύρα ... σβῆνει .....

Εγγ.- Τελείωσον, καλομένηνα, τὸ παραμῦθ'.

Γ.- Οἱ Ρωμαῖοι, οἱ Ἕλληνοὶ ποῦ λέω σε κάποτε, ἀνέγκαστοι. Χρόνια καί χρόνια σά μακρά, ἐπάλεφαν μὲ τ' ἀλλόξενους. Καί κανεῖς κι' ἐπόρεσεν νά χάν' αὐτς. Τ' ἄλλο σά φανερά καί τ' ἄλλο σά κρυφά ἐδό-
ξαζαν τὸν θεόν κι' ἐπαρακάλλαν' αὐτον νά μὴ χάνταν. Σά ὑστερνά ἐπέραν καί τὸ τυφέν' σὸ χέρ' καί ἐντῶκαν, ὅσον ἐπόρεσαν....

Εγγ.- Ὑστερα Καλομένηνα;

Γ.- Για τὴν Πατρίδα καί για τὴ θρησκείαν ἐπάλεφαν κι' ἐνίκησαν

καί ἔρθαν σὴν Ἑλλάδα ἐμουν.

Εγγ.- Καλομένηνα, οἱ Ῥωμαῖοι πού εἶπες, ποῦ εἶν' ἀτώρα; Ντό ἐγένταν;

Γ.- Ἐμεῖς εἶμερ, πού ἔρθαμε ἀσ' σὸν Πόντον. Ἄλλ' εἶν' σὴν Ἀθήναν, ἄλλ' σὴν Σαλονίκην, σὴν Μακεδονίαν, παντοῦ.

Εγγ.- Ἐμεῖς εἶμερ;

Γ.- ^{Πολλόπο μ'} Ὅλεν ἀτό τό παραμῦθ' ἐθέλεσα ὁσήμερον νά λέγω σ' ἀτό.

Εγγ.- Γιατί Καλομένηνα;

Γ.- Ὅσήμερον ἡ Μεγάλ' Σάββα- ἔν. Τό Μεγάλ' ἡ ἐβδομάδα φέρ' σό νοῦ μ' πολλά. Πόσα ἀοῖκα ἐβδομάδας ἐδέβαν κι' ἀντιβέβαν : .. Πόσα φορές οἱ Ῥωμαῖοι ἐκεῖν' τά χρόνια, τά παλαιά, τά ὑστερνά, ἐπαρακάλεσαν τόν Θεόν νά φέρ' τό τρανόν τήν Λαμπρήν, τό τρανόν τήν Ἀνάστασιν. Δοῦλ' ἔμνες, κι' ἀτώρα εἶμερ ἀφεντάδες. Ἀτώρα ἔχομε Λαμπρήν τρανόν, Χριστός Ἀνέστη σά φανερά. Ἐλεύθερον Ἀνάστασιν σό ἐλεύθερον τήν Πατρίδα.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ .....

Ἡ Ῥωμανία ἄν πέρασεν, ἡ Ῥωμανί' ἄν πᾶρθεν

ἡ Ῥωμανία ἄν πέρασεν, ἀνθεῖ καί φέρει κι' ἄλλο.

Τῆς Ῥαδιοφωνικῆς σκηνῆς, πού ἀκούσατ' ἔγραψατ' ὁ Σπ. Δ. Κουρκιάδης, Πάρις, μέρες ἔμπροσθεν. ὁ Παναγιώτης Παπαγιωργίου, Μακεδονικῆς Επιθ. Ἰερ. Κοινῆς.

Ἀγαπητοὶ μας φίλοι ὁ Θίασός μας δίδει μελοποιήματα, κείνην ἡμέραν πού μάσκεα καί ὦραν 77 ἀπὸ μελοποιήματα εἰς τὸ θέατρον κατ' Ἰ.Ε.Ε. τὸ ἔσθον : Ἐξέφραση καί Δουχίαι εἰς τὸ ἑστρ. θεατρ. κέντρον Ἐκπαιδευτικῆς Ἰνστιτούτου Ἰεροσολύμων. Ἐξέφραση καί Δουχίαι εἰς τὸ θέατρον κατ' Ἰ.Ε.Ε. ὦραν 11 ἀπὸ μελοποιήματα. Ἐξέφραση καί Δουχίαι εἰς τὸ θέατρον κατ' Ἰ.Ε.Ε.

Θά ακούσετε τώρα, αγαπητοί άμφοτεροι, και ένα κομμάτι από κει-
μενα του Μ. Μεταλλείδη, που τιτλοφοροῦνται " Γυναίκες μετά μύρων
θεόφρονες " .- *Με τὴν οὐμυρία αὐτὴ κηκίτικη πρὸ ἀποκρίσεως πρὸς τὸν*

Κάποιο Αὐγουστιάτικο πρωϊνό του 1917, ^{μιά} ^{τίς} ~~από~~ ~~α~~ ~~διαλεχτέ~~
^{Πόλεις} ~~α~~ του Ἑλληνικοῦ Πόντου, ἡ πεντάμορφη Ὀρδοῦ, τὰ γραφικὰ Κο-
τύωρα, ἔδοκίμασαν ἕναν ἀπρόσωπο, ἕναν ἀναπάντεχο σάλο, ἕναν ἀνείπο-
το, ἕναν φρικαλέο χαλασμό.

Μιά μοίρα Ρωσικοῦ στόλου εἶχε καταπλεύση τῆ μέρα ἐκείνη στό
λιμάνι τῆς Ὀρδοῦς και ὁ Ἑλληνικός πληθυσμός της, ἐπωφελούμενος
ἀπό τόν πανικό, και τὴν σύγχυσι, θέλησε καταφεύγοντας σ' αὐτά, νά βρῆ
γλυτώση ἀπό τὴ μανία και τοὺς διωγμοὺς τῶν Νοετούρκων.

Τρεῖς χιλιάδες γυναικόπαιδα, που ἔφτασαν μέ κάθε λογῆς πλεού-
μενο, ἀλλά και κολυμπώντας ἀκόμα ὡς τὰ θωρηκτά, κατόρθωσαν νά ἐπι-
βιβασθοῦν σ' αὐτά, γιὰ νά μεταφερθοῦν ἐν συνεχείᾳ στήν Ρωσσοκρατου-
μένη τῶν Κορνηνῶν πρωτεύουσα, τὴν Τραπεζοῦντα.

Τὴν ἄφιξι τους στή μυθική αὐτὴ χώρα τῶν Ἑλληνικῶν παραδόσεων,
σὴ Μητρόπολι αὐτὴ τὴν Ποντιακή, ἀκολούθησε ἕνας πάνδημος, ἕνας
πανελλήνιος συναγερμός, οὕτως ὥστε, μέσα σέ τρεῖς μονάχα ὥρες, ὅλος
αὐτός ὁ ξεσιτωμένος κόσμος τῆς ἀξέχαστης Ὀρδοῦς, νά ἔχη στῆγα-
σθῆ και ἐγκατασταθῆ στοὺς προσωρινούς οἰκισμοὺς του.

Στό γραφικὸ μοναστήρι τῆς Θεοσκεπάστου Παναγίας, σὴ σχολειὰ
τῆς Τραπεζοῦντος, ἀλλά και σ' αὐτὰ ἀκόμα τὰ σπίτια τὰ Τραπεζοῦντι-
κὰ, βρῆκαν πρόθυμο φυλοξενία και ἄσυλο. Καί τό θαῦμα αὐτό τῆς
κεραυνοβόλου ἐγκαταστάσεως και περιθάλψεως τῶν ξεκληρισμένων
γυναικοπαίδων, και ἡ τιμὴ γιὰ τόν ὑπεράνθρωπον αὐτόν φιλανθρωπι-
κόν ἄθλον, ἀνήκει ἐξ' ὀλοκλήρου στίς γυναῖκες, στίς τιμημένες Ἑλ-
ληνίδες τῆς Τραπεζοῦντος.

Μέ τὴν ἐνίσχυσι φιλανθρώπων ὁμογενῶν, μέ τίς δαπάνες τῆς φιλο-
πτώχου Ἀδελφότητος, και μέ τὴν ἐπίβλεψι τῶν κυριῶν του Σωματεί-
ου " Μέριμνα " λειτούργησαν οὐσσίτια, μοιράσθηκαν βοηθήματα, ~~καὶ~~
συγεντρῶθηκαν ροῦχα, παπούτσια, στρωσίδια, σκεπάσματα, ~~καὶ~~ ὅτι ~~ἄλλο~~

αὐτῶν ἀδελφῶν μας ἢ δυστυχία.

Ὁ Εὐνιος Ζεῦς, ποῦ ἡ λατρεία του στόν Πόντο, ξεκινᾷ ἀπό τήν ἐποχή τῶν Μυρίων, καί πιό μπροστά, βρῆκε τήν ἐποχή αὐτή τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ δράματος, πιστές καί ἀφοσιωμένες ἱερείες τίς γυναῖκες, τίς Ἑλληνίδες τῆς Ἱραπεζοῦντος, γονατισμένες μπροστά στό βάθρο τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ του.

Ἐμπνευμένες οἱ γυναῖκες αὐτές μέ τήν παραδοσιακή ἀρετή, τῆς λατρείας δηλαδή τοῦ Εὐνίου Διός, καί ποτισμένες ἀπό τά νάματα τῆς θείας τοῦ Μαζωραίου διδασκαλίας, ἔθεσαν πρόθυμα τόν ἑαυτό τους στή διακονία τῶν πιό ἀνώτερων ἰδανικῶν, καί σάν ἄλλες Μυροφόρες, σάν ἄλλες " Γυναῖκες μετά Μύρων Θεόφρονες ", ἔτρεξαν μέ φαντισμό καί πίστη στόν τόπο τοῦ μαρτυρίου, δίπλα στό δυστυχισμένο πλῆθος τῶν Κοτυωριτῶν, γιά νά τοῦ σιορπίσουν τοῦ φτωχικοῦ των βαλαντίου τό ὑστέρημα, ἀλλά καί τῆς φυχῆς των τόν ἀνεξάντλητο πλοῦτο.

Ἦταν καί τοῦτο μιά ἀπαρχή Ἀναστάσεως.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ .....

Ἡ Ρωμανία ἄν πέρασεν ἢ Ρωμανία ἄν πᾶρθεν
ἢ Ρωμανία ἄν πέρασεν, ἀνθεῖ καί φέρει κι' ἄλλο.